

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní Mgr. Helenou Konečnou ve věci

žalobce: **S. S.**
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům
se sídlem Praha 9, Kovářská 4

proti
žalovanému: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**
Olšanská 2, P. O. BOX 78, Praha 3

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 1. 2019, čj. CPR-38400-3/ČJ-2018-930310-V232, ve věci správního vyhoštění,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou ze dne 4. 2. 2019 domáhá přezkoumání shora označeného rozhodnutí žalované, který zamítl jako nepřipustné jeho odvolání do rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje, odboru cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 9. 11. 2018, čj. KPRH-106990-17/ČJ-2018-050022-SV. Uvedeným prvoinstančním správním rozhodnutím bylo žalobci uloženo ve smyslu ustanovení § 119 odst. 1 písm. b)

bod 9 a § 119 odst. 1 písm. c) bod 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), správní vyhoštění a doba po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie.

2. Žalovaný shledal odvolání žalobce nepřipustné dle ustanovení § 92 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Uvedl, že písemné vyhotovení rozhodnutí bylo žalobci oznámeno (doručeno) dne 9. 11. 2018 do vlastních rukou, přičemž pod doložku potvrzující převzetí napadeného rozhodnutí vlastnoručně připojil ve svém mateřském jazyce prohlášení o vzdání se práva na odvolání na konci žalobcem rovněž signované. Žalovaný dodal, že z důvodu právní jistoty (co konkrétně bylo projevem vůle cizince) zajistil překlad textu do českého jazyka soudní tlumočnickí jazyka ukrajinského.

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě

3. Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání zákonnosti shora uvedeného rozhodnutí, navrhl jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k novému posouzení. Jednotlivé žalobní námitky soustředil do následujících bodů:
 - a) nepřipustnost vzdání se odvolání v žalobcově případě a nepřítomnost tlumočníka jako porušení žalobcova práva na řádnou obhajobu, a tedy porušení žalobcova práva na spravedlivý proces
4. Dle názoru žalobce nelze automaticky z cizincova prohlášení, že rozumí českému jazyku, dovozovat, že rozumí důsledkům vzdání se odvolání. Jak již v minulosti zdůrazňoval Ústavní soud ČR ve svých rozhodnutích, cizinci, tedy také osoby zajištěné v ZZC, mají velmi omezený přístup k informacím, nerozumí jazyku a nejsou právně vzdělány. Žalobce upozornil na skutečnost, že tlumočnický byl k překladu správním orgánem přizván až poté, co byl žalobce donucen vlastnoručně prohlášení napsat. Postup správního orgánu označil žalobce za problematický v tom, že řízení bylo vedeno v jazyce českém, když žalobce potvrdil, že jazyku českému rozumí. Avšak následně po žalobci správní orgán žádal, aby učinil prohlášení o vzdání se práva na odvolání, avšak ve svém mateřském jazyce, tedy v ukrajinštině. V tomto žalobce spatřuje rozpor ve smyslu nedodržení jednotného jazyka, ve kterém je správní řízení vedeno.
5. Žalobce dále uvedl, že nebyl za přítomnosti tlumočníka poučen o lhůtě pro podání odvolání ani o samotné možnosti podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění. Zároveň až po přijetí do Zařízení pro zajištění cizinců ve Vyšních Lhotách byl poučen o možnosti vyhledat právní pomoc, kterou poskytují některé nevládní organizace. Žalobce dodal, že správní orgán mu neposkytl prohlášení o vzdání se možnosti odvolání a pod doložkou potvrzující převzetí napadeného rozhodnutí toto prohlášení rovněž chybí (viz kopie rozhodnutí o správním vyhoštění ze dne 9. 11. 2018, čj. KRP-106990-17/ČJ-2018-050022-SV).
6. Dále žalobce konstatoval, že Ústavní soud ČR poznamenává, že absence účinného opravného prostředku proti vyhoštění má zcela zvláštní povahu. Ustanovení čl. 13 Úmluvy vyžaduje, aby opravný prostředek proti vyhoštění měl automatický odkladný účinek. Absence účinného opravného prostředku proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně tedy zakládá porušení čl. 13 Úmluvy. Pokud stěžovatelé nemají účinný opravný prostředek proti vyhoštění, což je jejich hlavním sledovaným zájmem, dochází k

porušení čl. 13 Úmluvy (rozsudek ESLP ve věci *Diallo proti České republice* ze dne 23. června 2011 č. 20493/07, § 53 až 58).

b) porušení žalobcova práva na bezplatné poskytnutí právní pomoci - obecně k právu na právní pomoc u cizinců v řízení o správním vyhoštění

7. Žalobce s poukazem na judikaturu Ústavního soudu ČR (ÚS 630/16, [227/2016 USn.]), ve které se tento soud vyslovil k ústavně zaručenému právu na právní pomoc v případě vedení řízení o správním vyhoštění cizince, uvedl, že v jeho případě k zajištění bezplatné právní pomoci nedošlo. Žalobce byl zajištěn dne 9. 11. 2018 v 10:00 a ještě téhož dne byl eskortován do Zařízení pro zajištění cizinců (dále také jen „ZZC“). V tomto zařízení měl možnost využít právní pomoc, která je v ZZC pravidelně poskytována poprvé až ve středu 14. 11. 2018. Dne 13. 11. 2018 nadto žalobce v ZZC požádal o mezinárodní ochranu.

8. Žalobce poznamenal, že Ústavní soud ČR ve svých rozhodnutích judikoval, že absence účinného přístupu k právní pomoci v době, kdy cizinec zajištěný v ZZC mohl podat odvolání proti rozhodnutí o vyhoštění, je důvodem vyhovění žádosti o prominutí zmeškání lhůty podle § 41 správního řádu. Dle názoru žalobce by se tedy mělo analogicky dovodit, že také v okamžiku, kdy je cizinec zajištěn Policií České republiky, nelze po něm žádat, aby se vzdal práva na odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění.

c) porušení žalobcova práva na účinný opravný prostředek

9. Žalobce dále uvedl, že podle ustálené judikatury ESLP zaručuje čl. 13 Úmluvy na vnitrostátní úrovni dostupnost právního prostředku, jímž lze vynutit podstatu práv a svobod zakotvených v Úmluvě, a to bez ohledu na formu, v níž jsou upraveny ve vnitrostátním právním řádu. Rozsah povinností členských států vyplývajících z čl. 13 Úmluvy se bude lišit v závislosti na povaze stěžovatelovy námitky; právní prostředek nápravy požadovaný čl. 13 Úmluvy však musí být účinný v právní i praktické rovině. K tomu, aby byl právní prostředek nápravy účinný, musí být dostupný v právní i praktické rovině zejména v tom smyslu, že jeho výkon nesmí být bezdůvodně ztěžován jednáním nebo nečinností orgánů žalovaného státu. K tomu žalobce poukázal na unijní judikaturu.

d) porušení žalobcova práva na právní pomoc

10. Žalobce s poukazem na nálezy Ústavního soudu zdůraznil, že ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny garantuje každému právo na právní pomoc v řízení před státními orgány. Stát musí zajistit, že účastníci řízení mají přístup k právní pomoci prakticky a účinně, a nikoliv pouze teoreticky. Právní pomoc se vztahuje na všechny fáze řízení a nepochybně zahrnuje i právní pomoc při podávání opravných prostředků. Ústavní soud opakovaně upozorňuje na skutečnost, že právo na právní pomoc není na podústavní úrovni dosud uspokojivě provedeno, přičemž tato skutečnost se ještě palčivěji projevuje v oblasti správního práva, protože správní řád právo na právní pomoc neobsahuje a neprovádí vůbec. Tyto nedostatky na úrovni podústavního práva však nemohou způsobit negaci ústavně zaručeného práva na právní pomoc. Ústavní soud také zdůrazňuje zvláštní postavení osob, které se nacházejí v zařízení pro zajištění cizinců, a tudíž jsou zbaveny osobní svobody. Reálné možnosti osob zbavených svobody zvolit si právního zástupce, poradit se s ním, a zajistit si tak efektivně právní pomoc jsou ve srovnání s osobami na svobodě podstatným způsobem omezeny. Ústavní soud již v kontextu trestního řízení

opakovaně judikoval, že právě osoby zbavené osobní svobody a navíc cizinci, kteří neovládají český jazyk, jsou zranitelné osoby, u nichž právo na právní pomoc získává zvláštní a ještě podstatnější význam.

11. Žalobce zdůraznil, že osoby, které jsou zbaveny osobní svobody, jsou v neznámém prostředí, neznají jazyk, neorientují se v právním systému daného státu a hrozí jim závažná újma při návratu, mají zvláštní potřebu účinné právní pomoci. Pouze s pomocí kvalifikované právní pomoci bude zajištěno, že dotčené osoby plně chápou význam a důsledky všech právních řízení, která se s nimi vedou, a všech právních možností, které se jim nabízejí. Žalobce dodal, že otázka dostupné právní pomoci pro cizince je zakotvena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Její ustanovení čl. 13 odst. 1 stanoví, že „dotčený státní příslušník třetí země musí mít možnost využít účinný prostředek právní nápravy ve formě odvolání proti rozhodnutí týkajícímu se navrácení“. Podle odstavce 3 tohoto článku poté *„dotčený státní příslušník třetí země musí mít možnost získat právní poradenství, právní zastoupení a v případě potřeby jazykovou pomoc“*. Povinnost státu zajistit právní pomoc cizincům obsahují i některé mezinárodní dokumenty povahy soft-law.
12. Závěrem žalobce poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu zabývající se se otázkou dostupné právní pomoci osobám zajištěným v ZZC, konkrétně v rozsudku ze dne 30. 6. 2015 čj. 4 Azs 122/2015-23 nebo ze dne 29. 7. 2016, čj. 4 Azs 151/2016-21). Žalobce rovněž zdůraznil, že Ústavní soud je toho názoru, že standardně používané poučení, jež je poskytováno zajištěným cizincům, nenaplnuje zcela zákonné požadavky. Používané poučení spíše nedostatečným, až zavádějícím způsobem cizince informuje o důsledcích vzdání se práva na odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

13. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhl zamítnutí žaloby. V reakci na žalobní námitky uvedl, že žalobce byl po celou dobu vedeného řízení o správním vyhoštění o svých právech a povinnostech řádně a prokazatelně poučován. Od počátku řízení netrval na zajištění tlumočníka ani přítomnosti jakéhokoli zmocněnce. Správní spis dokládá, že žalobce byl dne 9. 1. 2018 vyslechnut, o čemž byl sepsán protokol. Z jeho obsahu nevyplývá, že by na žalobce byl činěn jakýkoliv nátlak nebo byl k něčemu nucen, protokol nevykazuje žádné indicie o nekorektním či neobjektivním postupu správního orgánu I. stupně. Z obsahu je rovněž zřejmé, že se žalobce ke svému vytýkanému jednání vyjádřit chtěl a že tak i učinil. Žalovaný proto nepochybuje o pravdivosti sdělení, která žalobce před správním orgánem I. stupně do protokolu učinil. Z protokolu je zcela zřejmé, že žalobce o podmínkách a účincích vzdání se odvolání věděl již z předchozích řízení vedených s jeho osobou, neboť na položenou otázku správního orgánu: „Odvolal jste se proti tomuto rozhodnutí o správním vyhoštění?“, žalobce odpověděl: „Ne, neodvolával, při převzetí tohoto rozhodnutí jsem se vzdal práva na odvolání“. Po převzetí rozhodnutí o správním vyhoštění dne 9. 11. 2018 žalobce na poslední stranu rozhodnutí v mateřském jazyce vlastnoručně napsal a podepsal prohlášení o vzdání se práva na odvolání. Nic tedy dle žalovaného nenásvědčuje tomu, že by byl žalobce do prohlášení jakkoliv nucen. Žalobce rovněž sám uvedl, že rozhodnutí o správním vyhoštění bude respektovat a Českou

republiku je schopen opustit do několika dnů. Pokud nyní žalobce správnímu orgánu I. stupně vytýká, že zajistil tlumočníka až po prohlášení o vzdání se práva na odvolání, žalovaný připomněl, že prohlášení učinil žalobce v mateřském ukrajinském jazyce, tedy v jazyce, kterého je správní orgán I. stupně neznalý. Proto si zcela v souladu se správním řádem vyžádal součinnost soudního tlumočníka v podobě kvalifikovaného překladu prohlášení jazyka českého, aby bylo nezpochybnitelné, co bylo obsahem projevu žalobce.

14. Žalovaný odmítl i námitku, že žalobci nebyla poskytnuta právní pomoc. Zdůraznil, že žalobce po celou dobu vedeného řízení zástupce nepožadoval. Ze zákona o pobytu cizinců ani ze správního řádu přitom povinnost správnímu orgánu zajistit cizinci v řízení o správním vyhoštění zástupce nevyplývá, a to ani v případech, kdy je řízení vedeno z moci úřední. Stejně tak povinnost ve správním řízení zajistit účastníku řízení tlumočníka není absolutní, neboť § 16 správního řádu uvádí, že na tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků má právo každý, prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání. To se v tomto řízení prokazatelně nestalo.

IV. Posouzení věci krajským soudem

15. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen "s. ř. s."). Učinil tak bez nařízení jednání postupem za podmínek stanovených dle ustanovení § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. Po prostudování předloženého správního spisu dospěl soud k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž žalobu důvodnou neshledal.
16. Z předloženého správního spisu vyplynuly následující podstatné skutečnosti:
17. Dne 9. 11. 2018 byl žalobce kontrolován hlídkou policie, při níž nepředložil žádný cestovní doklad. Jeho totožnost byla zjištěna následnou lustrací. V prvostupňovém rozhodnutí je popsána pobytová historie žalobce na území ČR, která odpovídá obsahu správního spisu (opakovaná rozhodnutí o správním vyhoštění a o povinnosti opustit území ČR, která žalobce nerespektoval a pobýval na území ČR neoprávněně, což bylo naposledy zjištěno při kontrole provedené dne 9. 11. 2018).
18. Správní řízení v nyní projednávané věci správního vyhoštění zahájil žalovaný se žalobcem dne 9. 11. 2018 a téhož dne byl sepsán protokol o jeho výsledku jako účastníka řízení (čj. KRPH-106990-12/ČJ-2018-050022-SV). Z jeho obsahu vyplynulo, že žalobce si je plně vědom toho, že pobývá na území České republiky neoprávněně. Uvedl, že z České republiky neodcestoval proto, že nemá finanční prostředky na zpáteční cestu do vlasti a že ani nemá cestovní doklad. Na území České republiky nemá žádné trvalé bydliště, žádné příbuzné ani blízkou osobu. Pobýval různě u kamarádů, kteří ho nechali přenocovat a příležitostně mu našli práci. Dále uvedl, že na Ukrajině má sestru a bratra. V případě návratu do vlasti mu žádné nebezpečí nehrozí, potřeboval by si v Praze zařídit doklady a pak chce co nejdříve vycestovat domů na Ukrajinu. Zdravotně se cítí v pořádku, žádné léky nebere a s ničím se neléčí.
19. Ve správním spise je dále založeno závazné stanovisko Ministerstva vnitra dne 9. 11. 2018, ev. č. ZS45153 k možnosti vycestování cizince, které si žalovaný vyžádal ve smyslu ustanovení § 120a odst. 1 zákona o pobytu cizinců v rámci řízení o správním vyhoštění. Vyplyvá z něho, že v případě žalobce nebyly shledány důvody ve smyslu

ustanovení § 179 téhož zákona, které by znemožňovaly jeho vycestování na Ukrajinu a jeho vycestování je tudíž možné.

20. Dne 9. 11. 2018 vydal správní orgán I. stupně pod čj. KRP H-106990-17/ČJ-2018-050022-SV rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce ve smyslu ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bod 9 a § 119 odst. 1 písm. c) bod 1 zákona o pobytu cizinců a stanovil dobu, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie v délce pěti let. K vycestování z území ČR žalobci stanovil dobu 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí. Rozhodnutí žalobce převzal osobně téhož dne, přičemž se současně písemně prohlásil, že se vzdává práva na odvolání a že bere na vědomí, dnem 9. 11. 2018 nabývá rozhodnutí o správním vyhoštění právní moci.
21. Odvolání žalobce proti uvedenému rozhodnutí o správním vyhoštění žalovaný posoudil jako nepřipustné podle § 92 odst. 1 správního řádu s odůvodněním, že se žalobce vzdal práva na odvolání.
22. Předmětem soudního přezkumu v dané věci je to, zda bylo odvolání žalobce po právu zamítnuto jako nepřipustné, zda žalobce učinil vzdání se odvolání dobrovolně a zda tento jeho projev vůle byl schopen vyvolat právní účinky vzdání se práva.
23. Podle ustanovení § 81 odst. 2 správního řádu „*p]rávo podat odvolání nepřísluší účastníkovi, který se po oznámení rozhodnutí tohoto práva písemně nebo ústně do protokolu vzdal.*“ Vzdání se práva podat odvolání je projevem dispoziční zásady, kterou je ovládáno zahájení odvolacího řízení. Účastník řízení může svého dispozičního práva využít a výslovným projevem vůle se možnosti napadnout rozhodnutí správního orgánu prvního stupně odvoláním vzdát. Pokud o těchto skutečnostech nepanuje žádná pochybnost, pak nastává právem předpokládaná situace, kdy je třeba na jeho posléze podané odvolání nahlížet jako na nepřipustné, neboť je podáno subjektem, jemuž právo podat odvolání již nepřísluší (§ 81 odst. 2 správního řádu). Vzdání se práva na odvolání je totiž nevratným procesním úkonem účastníka řízení, jehož právní následky, včetně nabytí právní moci rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, je třeba respektovat.
24. Úkonem, kterým se žalobce v projednávané věci vzdal odvolání, bylo jeho vlastnoruční prohlášení v mateřském jazyce o vzdání se práva na odvolání, které současně podepsal a které učinil na posledním listě rozhodnutí o správním vyhoštění pod doložku potvrzující převzetí rozhodnutí dne 9. 11. 2018. Krajský soud považuje za podstatné, že sám žalobce na poslední list rozhodnutí správního orgánu I. stupně (viz. č. l. 75 předloženého správního spisu) vlastní rukou připsal v rodném jazyce prohlášení přeložené tlumočnickem jako „vzdávám se práva na odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění ... беру на ве́домі́, же́ дне 9. 11. 2018 набы́ва́ ро́зго́дну́ті о́ спра́вн́ім вы́го́сте́ні́ пра́вн́і мо́ці“, které osvědčil svým jménem a podpisem. Žalobce tedy vůli vzdát se práva podat odvolání projevil jednoznačně, přičemž nešlo pouze o podpis formulářového podání připraveného správním orgánem.
25. Žalobce v této souvislosti namítal, že nebyl přítomen tlumočník a že nelze automaticky z cizincova prohlášení, že rozumí českému jazyku, dovozovat, že rozumí důsledkům vzdání se odvolání. Krajský soud se proto zabýval otázkou, zda žalobce rozuměl českému jazyku, který není jeho mateřským jazykem natolik, aby byl schopen adekvátně porozumět poučení, reagovat na otázky správního orgánu a schopen pochopit obsah a následky vzdání se práva k podání odvolání.

26. Oznámení o zahájení správního řízení ze dne 9. 11. 2018 obsahuje poučení o právech a povinnostech správního orgánu a účastníka řízení, mimo jiné právo účastníka dát se zastupovat zmocněncem, v závěru je uvedeno a žalobcem podepsáno, že poučení porozuměl a souhlasí s tím, aby bylo celé správní řízení vedeno v jazyce českém, že nežádá o tlumočníka do rodného jazyka – ukrajinštiny. Protokol o výsledku účastníka správního řízení ze dne 9. 11. 2018 obsahuje standardní rovněž předtištěné poučení o právech a povinnostech správního orgánu a účastníka řízení, vyplývající z celé řady ustanovení zákona o pobytu cizinců a správního řádu. Současně je zde uvedeno, že žalobce poučení v plné míře porozuměl, že tlumočníka nepožaduje a souhlasí s vedením řízení v českém jazyce, neboť český jazyk ovládá.
27. Správní řád v ustanovení § 16 odst. 3 stanoví, že každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka. Dle ustálené judikatury platí, že u toho, kdo neprohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, a tato skutečnost nevyplývá ani z obsahu správního spisu, není nepřítomností tlumočníka porušeno jeho právo na tlumočníka dle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 1. 2004, čj. 6 A 17/2000-54, č. 341/2004 Sb. NSS, všechny v tomto rozsudku citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).
28. V projednávané věci žalobce dle protokolu o výsledku účastníka ve správním řízení skutečně neprohlásil, že neovládá český jazyk, v němž se vedlo jednání, ba naopak uvedl, že česky rozumí a tlumočníka nežádá. I při samotném průběhu správního řízení se žalobcova znalost českého jazyka dostatečně projevila, neboť žalobce odpovídal na řadu otázek správního orgánu, přičemž jeho odpovědi byly srozumitelné a věcně přiléhavé. V průběhu správního řízení tedy žádný důvod k pochybnostem o dostatečné znalosti českého jazyka ze strany žalobce nevznikl.
29. Okolnosti případu nesvědčí ani tomu, že by žalobce neporozuměl úkonu vzdání se práva na odvolání. Žalobce v řízení před správním orgánem I. stupně nikdy nevznesl námitku, že by průběhu řízení nebo některému konkrétnímu úkonu neporozuměl. Tyto skutečnosti vyplývají ze správního spisu a žalobce je ani nyní v žalobě nezpochybnil, dokonce nic v tomto směru neuvedl ani v odvolání, které následně podal. Krajský soud nepřehlédl ani to, že žalobce při výsledku dne 9. 11. 2018 vypověděl, že již v předchozím řízení naposled vydané rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (tj. rozhodnutí ze dne 9. 12. 2016, které bylo vykonatelné dnem 8. 1. 2017), mu bylo osobně předáno na cizinecké policii, že se proti němu neodvolával, že se při jeho převzetí vzdal práva na odvolání a že ví, že měl vycestovat nejpozději 8. 1. 2017. Je tedy navíc i zřejmé, že s tímto úkonem již měl opakovanou zkušenost. Lze dovodit, že žalobce rozuměl českému jazyku natolik, aby byl schopen pochopit obsah a následky vzdání se práva k podání odvolání.
30. Právo na tlumočníka nelze využívat k zpětnému zpochybnění správního řízení v těch případech, kdy účastník během řízení uvádí, že českému jazyku rozumí, komunikuje se správním orgánem a tlumočníka nepožaduje, načež teprve v rámci řízení před správním soudem namítne, že mu správní orgán tlumočníka neustanovil. Nutno zopakovat, že žalobce mohl kdykoli během řízení prohlásit, že jakémukoliv konkrétnímu úkonu či poučení nerozumí. To se však nestalo. Jeho nynější obecná námitka, že prohlášení cizince, že rozumí českému jazyku, neznamená, že rozumí právnímu jazyku a že zná důsledky právního jednání jako je vzdání se odvolání, za shora popsané situace nemůže v jeho případě nic změnit.

31. Žalobce zmínil i to, že byl „donucen“ vlastnoručně prohlášení o vzdání se odvolání napsat. Námitku, že by na něj byl vyvíjen nepřiměřený nátlak však žalobce neuvedl ani v odvolání, uvedl ji až nyní v žalobě, a to velmi obecně, ani se nepokusil vymezit, v čem konkrétně měl tento nátlak spočívat. Ze správního spisu přitom žádné působení správního orgánu I. stupně na žalobce, které by bylo možno hodnotit jako nepřípustný nátlak za účelem vynucení vzdání se práva na odvolání, nevyplývá. Nadto si stěží lze představit, jak by mohl být žalobce nucen k napsání zmíněného prohlášení, když jej napsal ve své mateřštině (ukrajinštině), těžko mu ho mohl někdo z pracovníků správního orgánu diktovat. V tomto směru lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu, který k této otázce uvedl v rozsudku ze dne 22. 8. 2017, čj. 2 Azs 225/2017-2: *„Obecně lze konstatovat, že povinnost prokázat určité tvrzení spočívá na bedrech toho účastníka, který je uplatnil. Pokud by skutečně byl na stěžovatelku vyvíjen v průběhu řízení před správním orgánem prvního stupně nátlak, jednalo by se o excesivní postup správního orgánu, který nelze v běžných případech presumovat, protože je třeba jej náležitě prokázat. Správní orgán však stěží může prokázat, že se jeho postup od běžných případů nikterak neliší, nedisponuje-li např. kompletním videozáznamem veškeré komunikace jeho pracovníků se stěžovatelkou (...) (tj. prokazování negativní skutečnosti). Byla to naopak stěžovatelka, kdo v tomto ohledu nesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní.“*
32. Pokud žalobce upozorňoval na to, že tlumočník byl k překladu správním orgánem přizván až poté, co byl žalobce donucen vlastnoručně prohlášení napsat, žalovaný správně připomněl, že tlumočník byl přizván proto, aby přeložil předmětné žalobcem ukrajinsky napsané prohlášení do češtiny. Tlumočník tedy nebyl přizván proto, že by o něj žádal žalobce.
33. V uvedeném postupu krajský soud nespatřuje ani nedodržení jednotného jazyka, ve kterém bylo správní řízení vedeno, jak také žalobce namítl. Správní řízení bylo vedeno v českém jazyce. Jestliže žalobce jeden úkon, tj. předmětné prohlášení, učinil ve svém mateřském jazyce, bylo toto prohlášení přeloženo právě do jazyka, ve kterém bylo správní řízení vedeno, tj. do češtiny.
34. Není zřejmé, k čemu směřuje žalobcova výhrada, že mu správní orgán neposkytl prohlášení o vzdání se možnosti odvolání a že pod doložkou potvrzující převzetí napadeného rozhodnutí toto prohlášení rovněž chybí. Jestliže žalobce napsal zmíněné prohlášení o vzdání se práva na odvolání na poslední list rozhodnutí o správním vyhoštění pod doložku potvrzující převzetí rozhodnutí dne 9. 11. 2018, pak je samozřejmě toto prohlášení uvedeno pouze na posledním listě tohoto rozhodnutí založeném ve správním spise (viz čl. 75 správního spisu).
35. Poukaz žalobce na absenci účinného opravného prostředku proti vyhoštění (s odkazem na porušení ustanovení čl. 13 Úmluvy) je v daných souvislostech nepřipadný. V daném případě účinný opravný prostředek (tj. odvolání) proti rozhodnutí o správním vyhoštění neabsentoval, ale žalobce se tohoto práva na něj svobodně a dobrovolně vzdal.
36. Krajský soud nemohl přisvědčit ani žalobním námitkám, že by došlo k porušení žalobcova práva na právní pomoc, resp. práva na bezplatné poskytnutí právní pomoci. K tomu žalobce poukazoval zejména na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, dle jejíhož čl. 13 odst. 3 platí, že *„dotčený státní příslušník třetí země musí mít možnost získat právní poradenství, právní zastoupení a v případě potřeby jazykovou*

pomoc. Smysl a cíl toho ustanovení spočívá v zajištění efektivního výkonu práva cizince na poskytnutí právního poradenství či právního zastoupení.

37. V obecné rovině lze jistě souhlasit se žalobcem a jeho zdůrazněním ústavního požadavku na to, že je nutno respektovat právo na právní pomoc včetně advokátního zastoupení, zejména v případech osob zbavených osobní svobody. V této souvislosti je případný jeho odkaz na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. I. ÚS 630/16, který se této problematice obsáhle věnoval, a z něhož žalobce citoval. Právo na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod zahrnuje právo nechat se v řízení před správními orgány zastupovat osobou znalou práva. Vedle toho ovšem zahrnuje i pozitivní závazky státu, který je povinen zajistit, aby účastníci řízení měli možnost využít zastoupení právním profesionálem prakticky a účinně, a nikoli pouze teoreticky. Pro posuzovanou věc je však rovněž podstatné, že Ústavní soud v bodě 64 nálezu uvedl, že „[p]ouze v tom případě, že cizinec i přes řádné poučení o vhodnosti právní pomoci poskytované v ZZC advokáty a nevládními organizacemi odmítá setkání s osobou kvalifikovanou podávat právní pomoc, příslušné orgány státu povinnost takové setkání zajistit nemají. Právo na právní pomoc je právem, a nikoliv povinností a cizinec se jej může vzdát.“
38. Jak je již shora uvedeno, správní orgán I. stupně žalobce poučil o jeho právech, včetně práva na právní pomoc, a to v oznámení o zahájení správního řízení a při sepisu protokolu o jeho výsledku jako účastníka řízení. Žalobce potvrdil, že rozumí českému jazyku, v němž je vedeno řízení, na otázky mu kladené souvisle odpovídal. Z obsahu správního spisu je tedy patrné, že žalobce věděl i o možnosti zastoupení, čehož nijak nevyužil.
39. Žalobce k tomu rovněž uvedl, že byl zajištěn dne 9. 11. 2018, téhož dne byl eskortován do ZZC a v tomto zařízení měl možnost využít právní pomoc, která je v ZZC pravidelně poskytovaná, poprvé až ve středu 14. 11. 2018, dne 13. 11. 2018 v ZZC požádal o mezinárodní ochranu. Z uvedeného je tak zřejmé, že bezplatná právní pomoc byla v ZZC řádně (tj. v dostatečném časovém horizontu) zajištěna tak, aby opravný prostředek proti rozhodnutí o uložení správního vyhoštění mohl být podán v zákonné lhůtě, neboť v případě možnosti jeho podání k tomu byla lhůta 10 dnů a během této doby bylo bezplatné právní poradenství žalobci poskytnuto, jak sám uvedl a jak ostatně dokládá i dne 15. 11. 2018 sepsané odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění. To však na skutečnosti, že se žalobce vědomě a dobrovolně a tedy účinně již při převzetí rozhodnutí o správním vyhoštění sám vzdal práva na odvolání (viz shora) již nemohlo nic změnit.
40. Z uvedeného je tedy patrné, že žalobci nebyl odepřen přístup k právní pomoci a v rozhodnou dobu v ZZC neabsentovalo ani právního poradenství pro cizince.
41. Poukaz žalobce na rozsudky Nejvyššího správního soudu zabývající se otázkou opožděnosti odvolání a posuzování žádosti o navrácení v předešlý stav v případě cizinců zajištěných v zařízení, v nichž soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro prominutí zmeškání úkonu podle § 41 odst. 4 správního řádu, jestliže cizinci nebyla ve lhůtě pro podání odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění poskytnuta potřebná právní pomoc při sepisu opravného prostředku, je na nyní projednávanou věc nepříhodný. V nyní projednávané věci byla potřebná právní pomoc v ZZC poskytnuta

tak, aby mohl být případný opravný prostředek proti uložení správního vyhoštění sepsán v zákonné lhůtě.

42. S ohledem na shora uvedené krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 s. ř. s.
43. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný náhradu nákladů nenárokoval a ze spisu nevyplývá, že by mu v průběhu řízení před krajským soudem nějaké náklady nad běžnou úřední činností vznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 3. dubna 2019

Mgr. Helena Konečná v. r.
samosoudkyně